



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Emil Meyer

C. F. TIETGEN

C. F. TIETGEN





CARL FREDERIK TIETGEN.

1829—1901.

Af EMIL MEYER.

SJÆLDENT har en Mand i en lang Aarrække øvet en saa afgørende Indflydelse paa et Lands Erhvervsliv som Tietgen. Fra den Dag, da han i en Alder af kun 28 Aar blev valgt til Direktør for Privatbanken, indtil han henimod 40 Aar efter tvungen af Sygdom maatte trække sig tilbage, stod hans Navn i forreste Række ikke blot i Danmarks Bankverden, men i Styrelsen af dets Industri og Samfærdselsvirksomhed. Blandt Foretagender, til hvilke hans Navn er knyttet, maa først og fremmest nævnes det forenede Dampskibsselskab, det store nordiske Telegrafskibsselskab, de lolland-falsterske Baner, det københavnske Sporvejsselskab, Burmeister & Wains Fabrikker, de danske Sukkerfabrikker, de forenede Bryggerier. Men ved Siden af disse var der adskillige andre Foretagender, som skyldte ham deres Stiftelse eller Fremgang. De Aktieselskaber, til hvilke han var knyttet, var enten helt nye Foretagender, som fremkom paa hans Initiativ, eller — som oftest — mindre Bedrifter, som ved hans Medvirkning udvidede sig og blev store og omfattende — ikke sjældent saaledes, at flere mindre Foretagender, der havde vanskeligt ved at fortsætte og udvikle sig, samledes til et stort Hele. Den nu saa almindelige Tanke at søge den planløse Konkurrence modvirket ved Sammenlutninger, var allerede meget tidligt gaaet op for Tietgen.

I alle sine Foretagender var han ikke blot Finansmanden, der ordnede Selskabets Stiftelse. Han interesserede sig ikke for den Stiftervirksomhed, som kun gaar ud paa at indkassere en Fortjeneste ved at oprette et Selskab. Naar han næsten hele sit Liv igennem var med til nye Foretagender, laa det i, at han stadig saa Mulighed for Udvikling af Erhvervslivet og Samfærdselen. Han nærrede en levende Interesse for Foretagendernes fremtidige

Trivsel, og han vedblev at være deres ledende Aand, der virkede bestemmende paa Styrelsen og energisk støttede Virksomheden, ofte gennem Modgang og mangeartede Vanskeligheder.

Forholdene var ham gunstige. Hans Virken begyndte paa et Tidspunkt, hvor Landets økonomiske Kræfter kunde udfolde sig efter en lang Stilstand, og hvor Betingelserne for den store Bedrifts gradvise Sejr var tilstede. Hertil hørte først og fremmest en Kapitalstøtte, som kun ret kunde ydes af en Storbank, og det formede sig saaledes for Tietgen, at han i en Alder, hvor de fleste maa nøjes med underordnede Stillinger, kom i Spidsen for Danmarks første og i lang Tid eneste store private Bankinstitut. Det var et Held for ham — og man kan tilføje for Landet — at de Mænd, der stiftede Privatbanken, bl. a. Adler og Broberg, havde Fordomsfrihed nok til ikke at tage Hensyn til Alderen, men udelukkende at se paa de Evner, han allerede havde haft Lejlighed til at lægge for Dagen.

De ydre Omstændigheder var ham altsaa gunstige, men dette vilde jo ikke have betydet noget, naar han ikke netop havde været den han var, med sine særegne Egenskaber og Evner. Blandt disse er der særlig Grund til at nævne den ualmindelige Energi, den kraftige Vilje, Evnen til helt at gaa op i Gennemførelsen af Opgaverne og at overvinde alle Hindringer. Som hos saa mange betydelige Mænd var Energien og Viljekraften parret med en ikke ringe Hensynsløshed overfor Modstandere. Denne Hensynsløshed bundede saavel i en overordentlig stærkt udviklet Selvfølelse som i hans faste Tro paa Betydningen af hans Virksomhed. Denne Selvfølelse og denne Tro fik ham til at betragte Modstanden mod ham selv og hans Foretagender som en Kamp mod det, der var gavnligt for Landet. Den, der engang havde krydset hans Planer, kunde være vis paa, at han aldrig glemte det. Til Gengæld kunde han være en virksom Ven for sine Venner og for dem, der støttede ham i hans Arbejde.

Det er sandsynligt, at Tietgens Begavelse vilde have bragt ham frem i første Række, selv om han havde valgt en anden Livsvirksomhed. Men saaledes som Livet formede sig for ham, udfoldede hans Dygtighed sig paa det særlige Omraade, han havde valgt. Han var Fagmand i Ordets bedste Forstand. Indenfor hans Fag var al Dilettantisme ham fjern, og med det store Syn for enede han Kendskab til alle tekniske Detailler. Han havde omfattende og solide Handelskundskaber og forstod sig paa Regn-

skabsvæsen som den bedste Bogholder. Som ung Kontorist og som Handelsrejsende havde han haft sine Øjne og Ører aabne, og ved Læsning havde han forøget sin Skolekundskab og navnlig tilegnet sig fortrinlige Sprogkundskaber, der i hans senere Liv kom ham tilgode under mangfoldige vigtige skriftlige og mundtlige Forhandlinger baade med udenlandske Forretningsforbindelser og Regeringsmyndigheder. Styrelsen af store Foretagender frembyder den Lighed med en Statsmands Stilling, at man ikke alene skal administrere, men ogsaa kan komme til at føre mangeartede diplomatiske Forhandlinger og at maatte forklare og forsvare sin Virksomhed overfor Offentligheden. Det var jo navnlig hans Optræden i sidstnævnte Henseende, der gjorde Tietgens Navn og Person kendt af det store Publikum. Hans Valplads var Generalforsamlingerne. Paa overmaade mange Forsamlinger førte han Ordet — til Tider ombølget af Mængdens Bifald, til andre Tider kæmpende mod skarp Kritik og hæftig Modstand, men altid saaledes, at man havde Indtryk af, at det var en Høvding, der var i Ilden. Han var overordentlig veltalende — om end hans Smag ikke var ganske sikker — og han støttedes i Debatten af sin forbausende Hukommelse.

Kom Tietgen saaledes til at staa for Offentligheden væsentlig som Styrelsen af de store Aktieselskaber, var det centrale for ham dog Virksomheden som Leder af Privatbanken; men det var jo naturligt, at det stadige Arbejde her ikke traadte saa skarpt frem i Dagens Lys. Mest kendt blev vistnok Afslutningen af Statslaanet i 1894, som ogsaa viste hans Originalitet og Tilbøjelighed til at gaa sine egne Veje. Medens hans Forgængere i lange Tider, naar Talen var om at inddrage Kapital fra Udlandet, altid havde søgt til England og Tyskland, aabnede han ved denne Lejlighed den efter hans Tid saa hyppigt betraadte Vej til det billige franske Pengemarked.

I det politiske Liv tog Tietgen ringe Del. Som yngre var han nogle Aar Borgerrepræsentant. Han blev valgt til Ordfører for Budgetudvalget og beskæftigede sig iøvrigt særlig med Københavns Havneforhold. Derimod afslog han Tilbud om et Folketingsmandat fra hans Fødeby Odense. Grunden til hans Afslag var ikke alene Mangel paa Tid, og maaske spillede dette Hensyn overhovedet ingen væsentlig Rolle, fordi han med sin utrættelige Arbejdskraft hørte til de Mennesker, der kan faa Tid til alt. Han havde selv en stærk Følelse deraf, hvilket bl. a. kom frem paa

et Møde, hvor han opfordrede en stærkt beskæftiget Forretningsmand til at træde ind i en Bestyrelse. Da vedkommende vægrede sig, fordi han ikke havde Tid, svarede Tietgen: »Ja jeg har Tid nok«. Hovedgrunden til, at han holdt sig borte fra Rigsdagen, var den at han ganske manglede politisk Partiinteresse. De store Forfatningsspørgsmaal, som stod i Forgrunden, bekymrede han sig ikke om, og hans Stilling i Opposition eller Tilslutning til de skiftende Regeringer var nærmest eller maaske udelukkende bestemt ved disses Syn paa de økonomiske Formaal, som han ansaa det for sin Opgave at fremme.

Hans Vægning ved at deltage i aktiv politisk Virksomhed udelukkede derfor ikke adskilligt Arbejde for Offentligheden udenfor den egentlige Forretningsvirksomhed. Han var Medlem af forskellige Regeringskommissioner og deltog som Statens Delegerede i Møntkonferencen i Brüssel 1893 og i Arbejderbeskyttelseskongressen i Berlin 1890. Han valgtes 1885 til Formand for Gros-serersocietetets Komité, en Stilling, hvori han udfoldede stor Aktivitet. Samme Aar blev han Formand for Handels- og Kontoristforeningen, som han omdannede fra en ren selskabelig Klub til en Forening, hvor oplysende Foredrag vekslede med livlige Diskussioner om Dagens økonomiske og forretningsmæssige Spørgsmaal. Han selv var stadig tilstede, ledede Møderne og deltog med Iver i Diskussionerne.

Ved Siden af det økonomiske nærrede han en levende Interesse for kirkelige Spørgsmaal. Han havde tidligt sluttet sig til Grundtvigs Tilhængere, og som et stort Vidnesbyrd om hans Interesse paa dette Omraade staar hans Fuldendelse af Opførelsen af Marmorkirken i København, som han ønskede at gøre til et Midtpunkt for den grundtvigske Menighed.

Dommen om Tietgen vil lyde forskelligt fra Tilhængere og Modstandere, men alle vil være enige om, at han var en af de største og betydeligste Skikkelser blandt det danske Erhvervslivs Ledere.

Carl Frederik Tietgen, f. Odense ^{19/8} 1829, stod i Kræmmerlære i sin Fødeby, fik 1849 Ansættelse hos Firmaet Hald & Rahr i Manchester, 1855 Gros-serer i København, 1857 Direktør for Privatbanken, 1867 Etatsraad, 1896 Gehejmekonferensraad. † ^{19/10} 1901.

(J. Marstrand: C. F. Tietgen, København 1902. — C. F. Tietgen: Erindringer og Optegnelser, udg. af O. C. Molbech, København 1904.)

DIS-Danmark



1 0 5 8 4 5